

Slovensko gledišče. A Drama. Dne 29. febr. se je ponovil Bernsteinov „Tat“. Nastopil je kot gost v vlogi Richarda gosp. Andrija Fijan iz Zagreba ter pokazal iznova svoje izredne igralske vrline, ki so se v našem listu že v prejšnjih sezonah primerno ocenjevale in hvalile. Ta predstava je tem bolje uspela, ker sta tudi gospe Kreisova in Boršnikova pa gospodje Dragutinović, Nučič in Danilo docela storili svojo dolžnost.

Dne 2. marca so igrali še enkrat „Namišljenega bolnika“, a dne 8. marca popoldne prvič v sezoni Schillerjevo žaloigro „Kovarstvo in ljubezen“.

Dne 10. in 22. marca zvečer smo videli noviteto „Ob svojem kruhu“ (Das grobe Hemd), spisal K. Weis, za slovenski oder priredil Fr. Kobal. — Ta tridejanska ljudska igra je lepo zamišljena in tudi lepo izvršena. Če kdo ravno hoče, vidi v njej lahko tudi satiro na moderno frazerstvo. Tako kakor Maks v tej igri se jih navdušuje v življenju tisoče in tisoče za bedno človeštvo! Toda med teorijo in prakso je pač razloček! V istini se gotovo še ni dogodilo, da bi oče svojega sina na tak način ozdravil od pretirane sentimentalnosti, kakor ozdravi hudomušni gospod Megušar svojega entuziastnega sina Maksa, ali možno je na svetu tudi kaj takega, in ker so male neverjetnosti v veseli igri dopustljive, nimamo Weisovemu delu kdovekaj prerokati. Kake posebne literarne vrednosti seveda nima. Nastopil je v tej igri obkraj kot gost gosp. Borštnik iz Zagreba v vlogi Megušarja ter s svojim naravnim, neprisiljenim in fino pointiranim igranjem v prvi vrsti pripomogel, da je drama ugajala in v resnici tudi uspela.

Pod naslovom „Daemon Venus“ so se uprizorile dne 26. marca tri enodejanke g. Adolfa Robida, in sicer: „Mary“ (drama histerične ženske), Velika laž (Premagana zmagalka) in „Vampir“, komedija v osmih prizorih.

G. Adolf Robida je takorekoč naš najmlajši pisatelj in z ozirom na to dejstvo ga ne smemo preostro kritikovati. Napačno pa bi seveda bilo, če bi smatral on nekako prizanesljivost že za brezpogojno priznanje! Sodbo o njegovih zmožnostih smo izrekli že, ko smo govorili o njegovi drami „V somraku“, in k tej sodbi spričo uprizoritve navedenih njegovih enodejank nimamo mnogo dodati. O kakem posebnem napredku ne more biti govora že iz tega enostavnega vzroka ne, ker se tako hitro pač ne napreduje. Vsekakor pa nam je bila snov, ki jo je obdelal „V somraku“ bolj simpatična nego snov katerekoli teh enodejank. Če se pojavlja histeričnost pri ženski res na tak način, kakor vidimo v njegovi „Mary“, bi mogel povedati samo kak zdravnik. Nam o tej stvari torej ne gre sodba. Zunanjih učinkov je v igrici preveč. „Est modus in rebus...“ Po tem pravilu se mora umetnik ravnati vselej, če se hoče izogniti sumnji, da je hotel prikriti z njimi notranje praznine svojega dela. V tem pogledu bo pisatelj igrico lahko še popravil. „V veliki laži“ se nam vidijo značaji nastopajočih oseb mnogo bolj verjetni nego v „Mary“ in zdi se nam, da je to enodejanko občinstvo tudi še najbolj prijazno sprejelo, dasi je posamezne stvari tudi v tej igri brezdvomno odklonilo. Škoda, da ni gospa Boršnikova, ki je sicer v vlogi Regine izzivala naše občudovanje, v kočljivih točkah pokazala malo več decentnosti. „Vampirja“ smo pač čitali, a prisostvovati njegovi uprizoritvi smo

bili zadržani, zato tudi ne vemo, kak učinek je napravil pri občinstvu. Vidi se nam pa, da je v tej enodejanki malo preveč dialoga, a nekoliko premalo dejanja. — Gosp. pisatelju bi svetovali, da bi poskusil spisati zdaj kaj manj apartnega. Tako bi prišlo občinstvo v položaj, pravičneje soditi o njegovem talentu.

Dramskemu osobju, ki se je letos posebno trudilo, je dovolila intendantca dve benefici. Uprizorila se je njemu na korist dne 25. marca popoldne „Pepelka“, a dne 29. marca zvečer velika opremna igra „Pot okoli zemlje v 80 dneh“.

B Opera. Ob koncu sezone nam je naklonila intendantca našega gledišča še eno operno noviteto, in sicer slovansko delo. Uprizorila se je dne 17., 20. in 24. marca Adam Minhejmerjeva velika opera „Mazepa“, katero je ocenil za naš list drug poročevalec.

Razen tega smo imeli v zadnjem času sledeče operne, oziroma operetne reprize, in sicer: dne 6., 12., 22. in 31. marca se je ponavljala „Geisha“, dne 8. in 14. marca se je četrtič, ozir. petič pela „Rusalka“, a 28. marca še enkrat „Zvonovi Korneviljski“. V tej operi se je poslovil od našega občinstva priljubljeni tenorist gospod Orzelski, a pri zadnji uprizoritvi „Geishe“ je gostovala še enkrat gospa Irma Polakova, ki je s svojo izborno igro le še povečala uspeh, katerega je ta opereta na našem odru že itak dosegla.

Tako se je zaključila zopet ena glediška sezona. Dosti je bilo letos kritike o gledišču, mnogo več nego prejšnja leta, mnogo spotikanja ob odredbe glediškega vodstva, nekaj opravičenega, še več neopravičenega in tendencijoznega. Res je bila opera letos nekoliko slabša nego prejšnja leta, a niso li bile temu krive zgolj razmere, ki so se temeljito izpremenile, odkar imajo Čehi vedno več gledišč, to pokaže šele prihodnja sezona! Kar se tiče drame, mora vsak nepristranski obiskovalec našega gledišča priznati, da je bila primerno jako dobra, da, celo boljša nego kdaj poprej. Vedno se je zahtevalo, da naj se manj gleda na opero in bolj na dramo, in vedno se je kričalo, da se izvirne drame zapostavljajo. Letos je hotela intendantca tema nedostatkomu odpomoči; uprizorila je toliko dramskih novitet, kolikor jih ni bilo uprizorjenih v eni sezoni še nikdar, uprizorila je tudi vse izvirne drame, ki so se ji ponudile, a navzlic temu take obsodbe! Čitali smo nedavno članek o našem gledišču v „Hrvatski smotri“ in nismo se mogli načuditi Mi nismo poklicani, zagovarjati intendantco, a opomnili smo to, ker dokazuje, kako malo resnosti, iskrenosti in resnične vneme za dobro stvar je med nami! —

Dr. Fr. Zbašnik.

Adama Minhejmerja opera „Mazepa“ na Maksimilijana Radziszewskega besedilo, posneto po Juliju Slowackem, tvori zaključek letošnje operne sezone. V operi podana pripoved vsebuje mnogo krutosti, ki jih rodi ljubezen, na eni strani ljubosumnost vojvode kot soproga Amalije, na drugi strani tekmujoča strast, ki razvema do Amalije Zbigniewa in Mazepo kot neuslišana rivala. Vse te štiri glavne osebe dejanja preminejo nasilne smrti, in da je dosežen vrhunec romantiške groze, zažari naposled še plamen požiga. Nespretnosti vse te grozovitosti neinteresantno zveržujočega libretista je pripisovati, da ostane duša gledalca pri vsem dosti hladna.

Skladba sama prav dobro de sluhu, daje proizvajajočim pevcem v izobilju hvaležne, efektno pisane partije. Pisana je po vzoru svojedobnih velikih oper francoske in italijanske smeri, glasan in vzburkan ji je orkester, arioznost speva ji je poglobitni smoter in veliki ensemble oni zaželjeni cilj, v katerem najde temperamentni skladatelj, stremeč po efektu, svoje zadoščenje, ko izlije vanj vse svoje po slikovitosti hlepeče hotenje. Minhejmer zna dobro in lahko pripovedovati, vzdržuje